Опорний заклад Демидівський ліцей
Демидівської селищної ради Рівненської області

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання педагогічної ради
опорного закладу Демидівського ліцею
від 28.08.2024 за №9

ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА

Навчальна програма для 7-го класу

Розроблена на основі модельної навчальної програми
«Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти
(авт. Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудніцька Н.П., Туряниця В. Г., Тіхоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова Т.А.)

Укладач Дяченко Т.Д.

2024

Пояснювальна записка

Зарубіжна література як навчальний предмет є складовою частиною мовно-літературної освітньої галузі.

Освітня мета зарубіжної літератури як навчального предмета у школі узгоджується з метою мовно-літературної галузі й передбачає розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом, які володіють українською мовою, читають інформаційні та художні тексти зарубіжної класичної та сучасної літератур, долучаються до вершинних здобутків літератури і культури для духовного, культурного та національного самовираження та міжкультурного діалогу.

Вивчення зарубіжної літератури спрямоване на збагачення емоційного досвіду, творчу самореалізацію, формування ціннісних орієнтирів.

Основні завдання курсу зарубіжної літератури у 7 класі:

1) мотивувати учнів до читання художньої літератури, формувати в них здатність отримувати насолоду від процесу читання художнього твору;

2) ознайомити з вершинними творами зарубіжної літератури, як класичними так і сучасними;

3) сформувати вміння й навички роботи з художнім твором, навчити основам його аналізу та інтерпретації;

4) розвивати образне, логічне, критичне і творче мислення, а також уміння формувати й аргументовано відстоювати власну точку зору і переконання;

5) розвивати усне і письмове мовлення;

6) виховувати повагу до культурних надбань людства, зокрема і українського народу, а також релігійну, етнічну та культурну толерантність;

7) формувати успішну людину, здатну до самореалізації, духовну особистість з високими моральними якостями.

Обов'язкові результати навчання, здобуті після завершення адаптаційного циклу зарубіжної літератури

Основні вимоги до обов'язкових результатів навчання, здобутих після завершення адаптаційного циклу зарубіжної літератури, передбачають, що учень:

взаємодіє з іншими особами в усній формі, сприймає і відтворює зміст почутого, розуміючи його тему, ідею та мету; розрізняє головну та другорядну інформацію в усних повідомленнях; використовує отриману інформацію відповідно до поставлених завдань; обґрунтовує своє ставлення до змісту і форми почутого, бачить зв'язок між формою і змістом, розрізняє в почутому факти, судження і аргументи, уміє відстоювати власні погляди в дискусії з іншими особами, зберігаючи аргументовану і доброзичливу позицію; уміє регулювати власні емоції під час комунікації;

сприймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в інформаційних текстах та в художніх текстах зарубіжної літератури; розрізняє основні складники структури тексту; співвідносить зміст сприйнятого художнього тексту з історичним і культурним контекстом; розуміє образи та ситуації в художньому тексті, а також порушені в ньому проблеми і пов'язує їх з власним життєвим досвідом, у тому числі емоційно-почуттєвим; розрізняє головну і другорядну інформацію в текстах; вирізняє окремі елементи художнього тексту та оперує ними (теми, ідеї, проблеми, образи, сюжети тощо); розрізняє художні тексти різних жанрів, розуміє особливості їх структури та мовного оформлення; робить висновки на основі аналізу тексту; перетворює інформацію з однієї форми в іншу (текст, план, таблиця, схема); висловлює почуття і враження, викликані прочитаним, а також ставлення до прочитаного; пояснює вплив прочитаного на формування власних читацьких вподобань і інтересів; уміє обрати текст для читання і обґрунтувати свій вибір; творчо опрацьовує прочитаний текст, виявляє фантазію, щоб трансформувати текст відповідно до поставлених завдань (змінюючи персонажів, їхні дії, мотивації тощо).

висловлює власні думки, почуття, ставлення та ідеї, взаємодіє з іншими особами в письмовій формі, зокрема інтерпретуючи художні тексти зарубіжної літератури; у разі потреби взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі, дотримує норм літературної мови;

використовує мовні та художні засоби для власної мовленнєвої творчості, збагачує мовлення завдяки читанню художніх творів.

Ключові компетентності, які мають бути сформовані у 7 класі на уроках зарубіжної літератури

1. Вільне володіння державною мовою

Уміння: сприймати, розуміти, аналізувати, інтерпретувати та оцінювати інформаційні тексти та художні твори зарубіжної літератури (в українському перекладі); висловлювати думки, почуття, погляди в усній та письмовій формі; дотримувати культури мовлення та норм мовленнєвого етикету.

Ставлення: цінування української мови як чинника національної та громадянської ідентичності; готовність спілкуватися державною мовою; прагнення використовувати українську мову в усіх сферах життя; прагнення до ненасильницької комунікації.

2. Спілкування іноземними мовами

Уміння: зіставляти оригінальні тексти художніх творів зарубіжних письменників з українськими перекладами за умови вивчення відповідної іноземної мови в школі.

Ставлення: розуміння важливості оволодіння іноземними мовами для міжкультурного спілкування, відкритість до вивчення іноземних мов; толерантність до представників іншого народу, носіїв іншої мови, культури, звичаїв і способу життя.

3. Математична компетентність

Уміння: встановлювати причиново-наслідкові зв'язки, виокремлювати головну та другорядну інформацію; логічно обґрунтовувати висловлену думку; перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (текст, план, таблиця, схема).

Ставлення: прагнення висловлюватися точно й логічно.

4. Компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій

Уміння: висловлювати гіпотези, описувати процеси власної діяльності.

Ставлення: прагнення поглиблювати уявлення про цілісну наукову картину світу.

5. Інноваційність

Уміння: презентувати власні ідеї зрозуміло, грамотно, креативно; використовувати ресурси (зокрема цифрові) для реалізації власних ідей. **Ставлення**: готовність продукувати нові ідеї, спонукання до цього інших осіб.

6. Екологічна компетентність

Уміння: використовувати потенціал художніх текстів щодо висвітлення діяльності людини як частини природи.

Ставлення: інтерес до здобутків зарубіжних авторів, які зробили вагомий внесок у формування та поширення ідей сталого розвитку суспільства.

7. Інформаційно-комунікаційна компетентність

Уміння: використовувати різні види інформаційних, художніх та медіатекстів для пошуку, обробки, аналізу та добору інформації; комунікувати грамотно і безпечно в інформаційному просторі; розрізняти емоції інших осіб у контексті комунікації; використовувати сучасні цифрові технології для розширення читацького досвіду та кола читацьких інтересів.

Ставлення: задоволення пізнавального інтересу в інформаційному середовищі; прагнення етично взаємодіяти у віртуальному просторі; готовність дотримуватися авторських прав; прагнення особистісного розвитку як компетентного мовця і читача за допомогою цифрових технологій.

8. Навчання впродовж життя

Уміння: визначати власні комунікативні потреби, цілі та способи їх досягнення; постійно збагачувати власний словниковий запас через використання словників і довідкових ресурсів, зокрема цифрових; здійснювати самооцінку результатів діяльності; користуватися різними видами бібліотек та орієнтуватися в бібліотечних ресурсах.

Ставлення: прагнення вдосконалювати власне мовлення впродовж життя, розвивати мовну інтуїцію; руйнування власних комунікативних бар'єрів, усвідомлення та подолання стереотипів; розуміння ролі читання художніх текстів зарубіжних авторів для гармонійного розвитку і самовдосконалення; прагнення збагачувати читацький і мовленнєвий досвід.

9. Громадянські та соціальні компетентності

Уміння: аргументовано висловлювати власну громадянську позицію; уникати дискримінування інших осіб у своїх висловлюваннях та діях; критично оцінювати інформацію з різних джерел; формувати та обстоювати особистісні ціннісні орієнтири; використовувати ефективні комунікативні стратегії для співпраці в групі; враховувати особистісні та культурні відмінності співрозмовників; конструктивно спілкуватися в різних соціальних середовищах із дотриманням принципів свободи особистості; виявляти в художніх творах зарубіжних авторів соціально важливий зміст.

Ставлення: сприйняття громадянських цінностей, актуалізованих у художніх творах зарубіжних авторів; шанування української культури, толерантне ставлення до інших культур; плекання українських національних цінностей, повага до цінностей інших народів і культур; утвердження права на власну думку, готовність до налагодження контактів з іншими особами з використанням різноманітних мовних засобів; прагнення до пізнання суспільного досвіду України та інших держав через мову та культуру, зокрема художні твори зарубіжних авторів.

10. Культурна компетентність

Уміння: сприймати та осмислювати цінності, актуалізовані в художніх творах зарубіжних авторів; використовувати досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях для формування власного світогляду та збагачення досвіду; створювати тексти з вираженням власних ідей, досвіду і почуттів та використанням відповідних художніх засобів; добирати тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) для задоволення власних пізнавальних та естетичних потреб.

Ставлення: потреба в читанні художньої літератури для задоволення та розмірковування над прочитаним; відкритість до міжкультурної комунікації, усвідомлення індивідуальних і соціальних стереотипів, що можуть міститися в художньому тексті зарубіжного автора; зацікавленість світовими культурними здобутками; готовність сприймати художній твір як структуру, відкриту до читацьких інтерпретацій у часі та просторі.

11. Підприємливість та фінансова грамотність

Уміння: ініціювати усну, письмову та онлайн-взаємодію українською мовою для розвитку ідеї та її реалізації; пояснювати значення заощадження, інвестування, запозичення, страхування тощо, зокрема на прикладі художніх творів зарубіжних авторів. **Ставлення**: готовність брати відповідальність за себе та інших осіб; відповідальне ставлення до мовленнєвого вчинку; розуміння ролі комунікативних умінь, читацького досвіду для успішної самореалізації.

Основні принципи, на яких ґрунтується навчальна програма

Викладання зарубіжної літератури здійснюється на підставі принципу *доступності*, принципу *систематичності й послідовності навчання*, принципу *зв'язку навчання і виховання*, принципу *спрямованості на розвиток учня*, принципу *науковості*, принципу *історизму*, принципу *зв'язку навчання із життям*, принципу *комунікативності*, принципу *репрезентативності*, принципу *діяльнісного підходу*, принципу *країнознавчого підходу*, принципу *ціннісного підходу*, принципу *нерепресивної свідомості*, принципу *компаративності*, принципу *діалогізму*, принципу *цілісного підходу до вивчення художніх творів*, принципу *наочності навчання*.

7 клас

Усього — 52 години (1,5 год./тижд.): розвиток мовлення — 4 год. (І семестр: у+п; ІІ семестр: у+п); тематичне діагностування — 4 (6) год.; урок декламування поезій — 1 год.; позакласне читання — 2 год.	**Усього — 70 годин (2 год./тижд.):** розвиток мовлення — 4 год. (І семестр: у+п; ІІ семестр: у+п); тематичне діагностування — 6 год.; урок декламування поезій — 1 год.; позакласне читання — 4 год.

К-сть год.	**Очікувані результати навчання учня/учениці**	**Пропонований зміст**	**Орієнтовні види навчальної діяльності**
		ВСТУП. Роль художнього перекладу в сучасну добу	
	І. Взаємодіє з іншими особами усно, сприймає і використовує інформацію у різних комунікативних ситуаціях; ІІ. Досліджує літературні і мовні явища, порівнює різні тексти щодо наявності/відсутності в них художніх образів і мовних явищ, які сприяють формуванню образності.	Оригінал і переклад. Види перекладів. Видатні українські перекладачі. Теорія літератури (ТЛ) Поглиблення понять: оригінал і переклад. (ЛК) Значення художнього перекладу для розвитку культури, дружніх взаємин між країнами та народами. Україна і світ (УС) Основні відомості про розвиток української перекладацької школи.	Різні види читання (виразне, «ланцюжком» або ін.), перетворення текстової інформації на візуальну (схема, таблиця, плакат тощо), коментар візуальної інформації,, висловлювання власних думок і виявлення конструктивних думок інших осіб.
		ГЕРОЇ ТА ГЕРОЇНІ БАЛАД **(1 фольклорна і 1 літературна балади за вибором учителя)**	
	І. Взаємодіє з іншими особами усно, сприймає і використовує інформацію у різних комунікативних ситуаціях, вичерпно відповідає на запитання за змістом прочитаних балад, акцентуючи увагу на важливих деталях сюжету та зображення персонажів у творі; обговорює	**Балада як жанр усної народної творчості**. Характерні ознаки балади. **«Король Лір і його дочки»**. Моральна проблематика твору. Сюжет випробування. Король Лір як вічний образ. **«Як Робін Гуд став розбійником», «Поєдинок Робіна Гуда з Гаєм Гізборном» (1**	Різні види читання (індивідуальне, виразне, «ланцюжком», вибіркове, коментоване, прогнозоване або ін.), відповіді на запитання за змістом балади, обговорення художнього тексту/медіатексту, аналіз та інтерпретація художнього тексту/медіатексту, переказ

	актуальність, жанрову приналежність художнього тексту/медіатексту, його ідейно-тематичні особливості, зв'язок з епохою, переказує художній текст; окреслює тематику і проблематику прочитаного художнього тексту для подальшої інтерпретації. II. Аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію текстах різних видів: коментує та обґрунтовує актуальність порушених у художніх текстах/медіатекстах проблем із урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту; знаходить спільне і відмінне у баладах різних культур за тематикою, проблематикою; коментує власні почуття під час читання художнього тексту і враження від прочитаного. III. Висловлює думки, почуття, ставлення, складає та оформлює власне висловлення створює письмові тексти, використовує різні форми їх презентації (з допомогою власних малюнків, ілюстрацій художників, світлин, презентацій тощо). IV. Досліджує літературні і мовні явища читацької діяльності та індивідуального мовлення взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва.	**за вибором учителя)**. Ідеї свободи й служіння народові. Образ народного захисника Робіна Гуда. **Літературна балада та її ознаки**. Подібність і відмінність від народної балади. **Йоганн Крістоф Фрідріх Шиллер** (1759–1805). **«Рукавичка»**. Випробування головного героя балади. Образ справжнього лицаря, оспівування мужності, відваги, людської гідності. **Адам Міцкевич** (1798–1855). **«Світязь»** (твір за вибором). Утвердження любові до батьківщини й героїзму в баладі А. Міцкевича. Символічні образи та фольклорні елементи у творі. **Роберт Льюїс Стівенсон** (1850–1894). **«Балада про вересовий трунок»**. Основний конфлікт балади (батько і син – король, свобода – рабство). Утвердження духовної сили піктів, їхнього героїзму в захисті національних цінностей. Символіка твору. (ТЛ) Балада (фольклорна і літературна). Поглиблення понять: сюжет, персонаж літературного твору. (ЛК) Зображення героїв балад у мистецтві (живописі, музиці, мультиплікації та ін.). Національні герої та символи в баладах.	художнього тексту/медіатексту (докладно, стисло, вибірково, творчо), обговорення проблем твору з урахуванням власного досвіду і культурно-історичного контексту, коментування власних почуттів і вражень від тексту, порівняння художніх текстів, створення власного медійного продукту на підставі художнього твору (пост, плакат, фотоколаж, буктрейлер або ін.), створення власного письмового тексту (опис героя або героїні або мінітвір за змістом однієї з балад).
ЛИЦАРСТВО В ЛІТЕРАТУРІ			
	I. Взаємодіє з іншими особами усно, сприймає і використовує інформацію у різних комунікативних ситуаціях:	**Вальтер Скотт** (1771–1832). **«Айвенго» (2–3 розділи за вибором учителя)**. В. Скотт –	Різні види читання (виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркове, коментоване, прогнозоване або ін.), характеристика

	знаходить потрібну інформацію про письменників, європейських лицарів; використовує її для підготовки повідомлення та/або презентації; обґрунтовує зв'язок художнього тексту з власним суспільно-історичним досвідом; розпізнає основні факти і судження про них II. Аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію текстах різних видів: співвідносить зміст сприйнятого художнього тексту/медіатексту з історичним і культурним контекстом; характеризує порушені в художньому тексті/медіатексті проблеми. III. Висловлює думки, почуття, ставлення, створює та презентує власний текст (письмовий твір) на актуальну тематику на підставі художнього тексту; оформлює власне висловлення. IV. Досліджує літературні і мовні явища, характеризує мовні одиниці різних рівнів (лексичні, граматичні тощо), які використовуються для створення історичного колориту і зображення персонажів у художньому тексті.	засновник історичного роману. Історія і художній вимисел у романі «Айвенго». Утілення в образі Айвенго кодексу лицаря, художні засоби створення образу. Зіткнення добра, краси й справедливості із жорстокістю і підступністю. Головні образи твору. Історичний колорит твору та засоби його створення. Динаміка сюжету і гумор. (ТЛ) Образ автора. Поглиблення понять: роман (історичний роман), повість (історична повість), пейзаж, сюжет, персонаж. (ЛК) Лицарська культура Європи доби середньовіччя. (УС) Переклади українською мовою.	впливу окремих деталей на сприйняття змісту художнього тексту та/або медіатексту, логічне структурування власного повідомлення, дотримання норм у виборі мовленнєвих засобів, використання окремих засобів художньої виразності у власному мовленні, наведення прикладів з художніх текстів/медіатекстів щодо вміння/невміння керувати емоціями, характеристика персонажів (зокрема опис і пояснення їхнього емоційного стану), висловлення власних емоцій під впливом художнього твору, співвіднесення тексту з історичним і культурним контекстом, характеристика порушених у тексті проблем, порівняльна характеристика персонажів, проєктування власного або відомого життєвого досвіду на порушені в тексті проблеми, створення повідомлень (пост, коментар у чаті або ін.), толерантне обстоювання власної позиції з урахуванням думок учасників дискусії, підготовка (усно або письмово) твору-роздуму.
ПАМ'ЯТАЄМО ПРО МИНУЛЕ			
	І. Взаємодіє з іншими особами усно, сприймає і використовує інформацію у різних комунікативних ситуаціях: характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача/читача важливих деталей, зокрема художніх, прочитаного художнього тексту; презентує власні	Друга світова війна у європейській поезії: **К. І. Галчинський** (1905–1953) **(«Пісня про солдатів з Вестерплятте», «Лист із полону»)**, **А. Маргул-Шпербер** (1898-1967) **(«Про назвуконцтабору Бухенвальд»)** (1 твір за вибором учителя).	Різні види читання (індивідуальне, виразне, коментоване, вибіркове, повторне, перерване або ін.), виокремлення і характеристика художніх деталей у художньому тексті/медіатексті, презентація власних поглядів (ідей, переконань) із аргументацією та прикладами, добір

	погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із суспільно-історичного досвіду. II. Аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів: формулює тему та основну думку художнього тексту/медіатексту; поєднує інформацію, подану в різні способи розмежовує в художньому тексті фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, коментує підтекст, наводить приклади із суспільного досвіду. III. Висловлює думки, почуття, ставлення, створює у цифровому середовищі повідомлення (пост або ін.) або медіатексти (допис, коментар, стаття, замітки або ін.) для обговорення соціально важливих питань про Другу світову війну на підставі прочитаних художніх текстів. IV. Досліджує літературні і мовні явища, творчо використовує мовні засоби, обираючи нестандартні рішення.	Відображення антигуманної сутності війни у віршах. Ідеї збереження життя та людських цінностей попри трагічні обставини. **Джон Бойн** (народ. 1971). **«Хлопчик у смугастій піжамі»**. Зображення Другої світової війни крізь долі дітей і дорослих. Теми нацизму та Голокосту в повісті. Образи дітей (німецький хлопчик Бруно, єврейський хлопчик Шмуль), їхня дружба і взаємодопомога. Ідея рівності представників різних рас, націй, національностей і народів у творі. Трагічний фінал як відображення злочинів фашизму. (ТЛ) Поглиблення понять: вірш, повість, сюжет. (ЛК) Долі діячів культури у період Другої світової війни. Сучасна культура проти війни. (УС) Тема Другої світової війни в українській літературі.	вербальних та невербальних засобів для ефективної комунікації, виокремлення і розмежування в художньому тексті/медіатексті фактів та суджень про них, виявлення і коментування підтексту в художньому тексті/медіатексті, встановлення і характеристика взаємозв'язків між елементами змісту художнього тексту/медіатексту (тема, мікротеми, ідея, образи).
СИЛА ДРУЖБИ І КОХАННЯ			
	I. Взаємодіє з іншими особами усно, сприймає і використовує інформацію у різних комунікативних ситуаціях: вирізняє невербальні засоби (художні деталі, символи та ін.), які сприяють розумінню невираженого вербально змісту художнього текст; прихованої інформації (про внутрішній стан і почуття персонажів, стосунки між ними), передбачає емоційні реакції персонажів у різних ситуаціях; пояснює причини емоційного стану	**О. Генрі (1862–1910).«Дари волхвів», «Останній листок».** О. Генрі – майстер новели. Моральні цінності в новелі «Дари волхвів». Біблійні мотиви у творі. Роль художньої деталі. Новела «Останній листок» – гімн людині, що здатна на самопожертву заради ближнього. Специфіка розкриття образу Бермана. Образи дівчат, їхня динаміка (Сью, Джонсі). Особливості художньої мови новели; розповідач.	Різні види читання (індивідуальне, в особах, виразне, «ланцюжком», вибіркове, коментоване, повторне, прогнозоване або ін.), переказ художнього тексту/медіатексту (вибірковий, докладний, від імені персонажа та ін.), виокремлення невербальних засобів (художніх деталей, символів тощо), відтворення (усно або письмово) прихованого змісту почутого та/або прочитаного, пояснення емоційного стану та емоційних реакцій персонажів у

	персонажів у життєвих ситуаціях. II. Аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію текстах різних видів: порівняння; розпізнає в художньому тексті і коментує зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю; творчо опрацьовує прочитаний художній текст. III. Висловлює думки, почуття, ставлення, створює письмові тексти, створює та презентує тексти (художні тексти/медіатексти) різних типів, стилів і жанрів на актуальну самостійно визначену тематику. IV. Досліджує літературні і мовні явища: взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних. текстів на підставі прочитаного художнього тексту (наприклад, ілюстрована «історія» героя/героїні, буктрейлер або ін.).	Вірші зарубіжних поетів про дружбу і кохання: **Р. Бернс (1759–1796) («Моя любов...»), Г. Гейне (1797–1856) («Коли настав чудовий май...»)** та ін. **(2 твори за вибором учителя)**. Поетизація високого почуття кохання, розкриття у віршах його впливу на людину. (ТЛ) Новела, розповідач, композиція художнього твору, символ. Поглиблення понять:художня деталь, герой/героїня. (ЛК) Культура людських почуттів і міжособистісного спілкування. (УС) Українські переклади творів зарубіжних письменників. **Для вивчення напам'ять 1 твір за вибором вчителя.**	життєвих ситуаціях, аналіз, інтерпретація та порівняння оригіналів і художніх перекладів творів (або уривків) зарубіжної літератури, виокремлення і коментування зображувально-виражальних засобів у художньому тексті, створення і обговорення власних текстів за прочитаним твором (фанфік, постер, малюнок, колаж, «хмаринка слів» або ін.), взаємодія з іншими особами для створення власних текстів на підставі прочитаного художнього твору.
РОЗСЛІДУЄМО ДЕТЕКТИВНІ ІСТОРІЇ			
	I. Взаємодіє з іншими особами усно, сприймає і використовує інформацію у різних комунікативних ситуаціях: акцентує увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах прочитаного художнього тексту відповідно до мети і ситуації спілкування; визначає зв'язок між фрагментами частково неповної інформації; зіставлення точок зору персонажів і оповідача та ін.) для формування цілісного уявлення. II. Аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів:	Детективна література. Її характерні особливості. Різновиди детективів. **Едгар Аллан По (1809–1849).«Золотий жук».** Захопливий сюжет твору «Золотий жук». Особливості композиційної будови твору – «розповідь у розповіді», її художнє значення (поєднання різних поглядів, створення емоційної напруги, таємничої атмосфери та ін.). Образи Вільяма Леграна, Джупітера, оповідача. **Артур Конан Дойл (1859–1930). Оповідання**	Різні види читання (виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркове, коментоване або ін.), визначення основної мети (думки) почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту, прогнозування перебігу комунікації та/або подій у художньому тексті/медіатексті, розпізнавання в почутому та/або прочитаному художньому тексті та медіатексті фактів, суджень, аргументів, обґрунтування достовірності й повноти інформації зі зверненням до відповідних джерел і цитат, характеристика почутого художнього тексту/медіатексту з

	розмежовує в художньому тексті/медіатексті фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст. III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами; толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні й різні думки учасників дискусії; взаємодіє з іншими особами у цифровому середовищі, дбаючи про безпеку. IV. Досліджує літературні і мовні явища, наслідує окремі стильові риси текстів у процесі створення власного тексту.	**про Шерлока Холмса («Пістрява стрічка» або «Спілка рудих»).** Особливості сюжету і композиції оповідань про Шерлока Холмса. Шерлок Холмс як безпосередній учасник розв'язання сімейного конфлікту в оповіданні «Пістрява стрічка». Іронічне зображення пристрасті людини до легкого збагачення в оповіданні «Спілка рудих». Сутність «дедуктивного методу» Шерлока Холмса, утвердження в його образі сили інтелекту і моральних якостей. Доктор Ватсон як оповідач. Різні точки зору на події як художній прийом створення атмосфери таємничості. (ТЛ) Детектив, оповідач. Поглиблення понять: сюжет, композиція (детективного твору). (ЛК) Музеї Е. По в США (Балтимор, Річмонд), Шерлока Холмса у Великій Британії (Лондон). Пам'ятники письменникам та їхнім героям.	погляду правил спілкування, характеристика художніх деталей та їхнього впливу на сприйняття, розмежування в художньому тексті/медіатексті фактичної інформації та суб'єктивних суджень, коментування підтексту, наведення аргументів для спростування або підтвердження суджень, аналіз та інтерпретація художнього тексту/медіатексту,.
ОСОБИСТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ			
	I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях обговорює актуальність, ідейно-тематичні та естетичні особливості твору, виявляє важливі деталі прочитаного художнього тексту для ілюстрування власного розуміння почутого; комунікує, визначаючи право на існування іншої думки; доречно використовує цитати з художніх текстів для підтвердження та увиразнення власних поглядів. II. Аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів:	**Антуан де Сент-Екзюпері (1900–1944). «Маленький принц».** Алегоричні образи та ситуації, людські взаємини, моральні цінності в казці-притчі «Маленький принц». Філософський зміст твору. Маленький принц у ставленні до своєї планети, троянди, лиса та ін. Риси людей у казкових персонажах твору. **Рюноске Акутаґава (1892–1927). «Павутинка».** Утілення ідеї моральної відповідальності в новелі «Павутинка». Філософський зміст твору. Підтекст. Художні образи новели (Будда, Кандата). Символічні образи природи. (ТЛ) Алегорія. Поглиблення понять: новела	Різні види читання (індивідуальне, виразне, «ланцюжком», в особах, коментоване, повторне, перерване, прогнозоване або ін.), обговорення художнього тексту, виявлення художніх деталей у художньому тексті, комунікація із дотриманням принципів етики спілкування і визнанням права на існування іншої думки, доречне використання цитат із художніх текстів/медіатекстів для підтвердження, обстоювання власної позиції щодо порушеної проблеми, аналіз та узагальнення різних поглядів та ідей.

	розмежовує в художньому тексті фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст. III. Висловлює думки, почуття, ставлення, письмово взаємодіє з іншими особами; толерантно обстоює власну позицію. IV. Досліджує літературні і мовні явища, читацької діяльності та індивідуального мовлення; творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів доречні нестандартні рішення.	(новела-притча), казка (казка-притча), символ. (ЛК) Ідея моральної відповідальності крізь призму християнства, буддизму.	
СУТНІСТЬ ЛЮДИНИ			
	I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях обговорює актуальність, ідейно-тематичні та естетичні особливості твору, виявляє важливі деталі почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту для ілюстрування власного розуміння почутого; комунікує, визначаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови; доречно використовує цитати з художніх текстів. II. Аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів: розмежовує в художньому тексті/медіатексті фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для	**Айзек Азімов (1920–1992). «Фах».** Роздуми про майбутнє людини й людства. Образ Джорджа Плейтена. Проблема духовної реалізації людини. Розуміння сутності культури й освіти, призначення людини в сучасному світі. **Ніл Річард Мак-Кіннон Ґейман (нар.1960) «Кораліна»** АБО **Клаус Гаґеруп (1946-2018) «Золота вежа»** АБО **Корнелія Функе (нар. 1958) «Чорнильне серце»** (1 твір за вибором учителя). Ніл Річард Мак-Кіннон Ґейман (нар. 1960). «Кораліна». Проблеми родинних стосунків, пошуку свого єства, самооцінки. Казкові пригоди дівчинки Кораліни у фантастичному світі з іншими «татом» і «мамою». Клаус Гаґеруп. «Золота вежа». Життя родини Федерів до і після трагічного випадку з дітьми. Світ Маріанни, її стосунки з братом Генриком, глибоке переживання нею нездоланних	Різні види читання (індивідуальне, виразне, «ланцюжком», вибіркове, коментоване, прогнозоване, повторне, перерване або ін.), обговорення художніх текстів/медіатекстів, формулювання уточнювальних запитань до почутого та/або прочитаного (художнього тексту, медіатексту, висловлювання співрозмовника та ін.), створення складного плану художнього тексту/медіатексту, складання тез почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту, характеристика (усно) літературних персонажів, інтерпретація художніх текстів/медіатекстів (образів, подій, ситуацій); аналіз мови сучасних українських перекладів творів зарубіжної літератури.

	спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст. III. Висловлює думки, почуття, ставлення, бере участь в дискусії (очно або онлайн) щодо сучасних творів-фентезі зарубіжної літератури. IV. Досліджує літературні і мовні явища, читацької діяльності та індивідуального мовлення; творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів доречні нестандартні рішення.	наслідків нерозважливого вчинку. Золота Вежа як символ. Пам'ять про дорогих серцю людей – шлях до душевного зцілення. Теми життєвих випробувань, подолання страху й депресії, порозуміння у творі. Корнелія Функе. «Чорнильне серце». Тема «оживлення» книжки в романі. Образ Мегі – дівчинки, котра любить читати. Її духовні випробування. Поєднання уявного і реального світів. Зіткнення сил добра і зла у творі. (ТЛ) Художність. Поглиблення понять: повість, роман, фантастика. (ЛК) Вплив цифрових технологій на сучасну культуру. Роль наукової фантастики у поступі цивілізації.	
Підсумки			
	I. Взаємодіє з іншими особами усно, сприймає і використовує інформацію у різних комунікативних ситуаціях використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні, доречно використовує вербальні та невербальні засоби. II. Аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів: на основі прочитаного створює власний або колективний медіатекст; самостійно добирає та використовує деякі способи творчого експериментування із текстом. III. Висловлює думки, почуття, ставлення, толерантно коментує різні погляди на обговорювану проблему, узагальнює їх, обстоює власну позицію, дотримується норм етикету, засад академічної	Актуальні теми і проблеми у творах класичної і сучасної літератури, прочитаних упродовж навчального року. Образи улюблених героїв та героїнь художніх текстів/медіатекстів. Авторські ідеї, втілені в літературних персонажах. Літературні жанри. Сучасні ресурси творів зарубіжної літератури для молоді.	Створення власного або колективного медіатексту, самостійний добір та використання деяких способів творчого експериментування із текстом, коментування різних поглядів на обговорювану проблему, обстоювання власної позиції

	доброчесності. IV. Досліджує літературні і мовні явища, читацької діяльності та індивідуального мовлення.		

Список творів для уроків позакласного читання і уроків із резервного часу (за вибором учителя)

1. Азімов А. «Відчуття влади»
2. Дікенс Ч. «Пригоди Олівера Твіста»
3. Дюма О. «Три мушкетери»
4. Конан Дойл А. «Оповідання про Шерлока Холмса» (1-3 за вибором)
5. Купер Ф. «Звіробій», «Останній із могікан» (1 за вибором)
6. Лондон Дж. «Біле Ікло», «Поклик предків» (1 за вибором)
7. Олдрідж Дж. «Останній дюйм»
8. Пірс Ф. «Том і опівнічний сад»
9. Рід Т. М. «Вершник без голови», «Морське вовченя» та ін. (1 за вибором)
10. Уайт Т. Х.«Меч в камені», «Відпочинок місіс Мешем»
11. Уеллс Г. «Чарівна крамниця»

Із сучасної літератури

13. Амонд Д. «Скеліг»
14. Больман С.«А пані Медокс тут як тут», «Пані Медокс і радість маленьких речей» (1-2 за вибором)
15. Джонс Д.В. «Мандрівний Замок Хаула»
16. Желязни Р. «Хроніки Амбера»
17. Патерсон К. «Міст у Терабітію»
18. Пекарська М. Цикл «Клас пані Чайки» (1-2 за вибором)
19. Пулман Ф. Трилогія «Темні початки» («Північне сяйво», «Магічний ніж», «Янтарне скло») (1-2 за вибором)
20. Ролінґ Дж. «Гаррі Поттер і келих вогню»
21. Сашар Л. «Ями»
22. С’юелл А. «Чорний красень»
23. Шмітт Е.Е. «Діти Ноя»
24. Сучасна зарубіжна поезія (1-2 за вибором)